

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΣΜΗΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ «ΑΘΗΝΑ»

Το Συμβούλιο της Κοσμητείας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών συνεδρίασε εκτάκτως την 1^η Φεβρουαρίου 2013 για να συζητήσει τις προτάσεις του Σχεδίου Αθηνά, οι οποίες δόθηκαν στη δημοσιότητα για διαβούλευση την Πέμπτη 31 Ιανουαρίου, και κατέληξε στις παρατηρήσεις που ακολουθούν ως προς τις αλλαγές που προτείνονται για τη Φιλοσοφική Σχολή.

Η γενική μας άποψη είναι ότι οι δύο προτεινόμενες για τη Φιλοσοφική Σχολή συγχωνεύσεις δεν οδηγούν σε ουσιαστικές θεσμικές αλλαγές, δεν επιφέρουν ορατά οφέλη οικονομικής ή άλλης φύσεως και κυρίως δεν έχουν αναπτυξιακό χαρακτήρα· αντιθέτως δημιουργούν πολλαπλά προβλήματα. Επιπλέον δεν ανταποκρίνονται σε κανέναν από τους στόχους που θέτει το ίδιο το σχέδιο Αθηνά το οποίο φιλοδοξεί να προσφέρει:

1. Στους διδάσκοντες «βέλτιστες συνθήκες διδασκαλίας, έρευνας και προοπτική ακαδημαϊκής ανέλιξης και καταξίωσης»,
2. Στη Νέα Γενιά «επαγγελματικό ορίζοντα και κινητικότητα, κοινωνική ένταξη και καταξίωση»,
3. Στην Ελλάδα «θύλακες επιστημονικής αριστείας, ανθρώπινο δυναμικό και προοπτική ανάπτυξης».

Πιστεύουμε επίσης ότι οι προτεινόμενες συγχωνεύσεις δεν ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διαφαίνονται στην περιγραφή του σχεδίου:

1. «συγχωνεύσεις συγγενών (ως προς το γνωστικό αντικείμενο) Τμημάτων για την κάλυψη του αριθμού των αναγκαίων μελών ΔΕΠ & ΕΠ και την δημιουργία Θυλάκων Αριστείας»,
2. «συγχωνεύσεις Τμημάτων για την σύνδεση των γνωστικών αντικειμένων με εθνική αναπτυξιακή στοχοθεσία & περιφερειακές αναπτυξιακές προοπτικές».

Εκτιμούμε, αντίθετα, ότι οι στόχοι του σχεδίου καλύπτονται ήδη με πολύ καλύτερο τρόπο από την υπάρχουσα σύνθεση της Φιλοσοφικής Σχολής για λόγους που αναπτύσσονται στις επόμενες ενότητες. Η ανάλυση θα ξεκινήσει από την προτεινόμενη συγχώνευση πέντε Τμημάτων (Αγγλικής, Γαλλικής, Γερμανικής, Ισπανικής και Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας) σε ένα «Τμήμα Ξένων Γλωσσών και Φιλολογίας» και στην ενότητα VI θα συζητηθούν τα λίγα αλλά σημαντικά σημεία στα οποία διαφοροποιείται η περίπτωση συγχώνευσης των Τμημάτων Σλαβικών Σπουδών και Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών.

I. Επιστημονικοί και διδακτικοί λόγοι

Η πρόταση του ΕΚΠΑ για τη διατήρηση της σύνθεσης της Φιλοσοφικής Σχολής ήταν βασισμένη σε επιστημονικά και εκπαιδευτικά κριτήρια:

- A. Τα Τμήματα αντιστοιχούν σε διακριτούς και αυτόνομους κλάδους της επιστήμης
- B. Προετοιμάζουν επιστήμονες με αναγνωρίσιμη (και αναγνωρισμένη από το κράτος) ειδίκευση, οι οποίοι έχουν και συγκεκριμένα επαγγελματικά δικαιώματα

Τα προβλήματα που προκύπτουν ως προς τα δύο αυτά σημεία είναι τα εξής:

Σημείο Α

1. Ένα Τμήμα που ονομάζεται «Τμήμα Ξένων Γλωσσών και Φιλολογίας» *δεν έχει επιστημονική ταυτότητα*, επειδή δεν έχει σαφές γνωστικό περιεχόμενο. Είναι προφανές ότι ο όρος «ξένων» έχει περιεχόμενο μόνο εντός Ελλάδος (όπου σημαίνει: όχι ελληνικών) και επομένως είναι αυτονόητο ότι οι «Ξένες Γλώσσες και Φιλολογίες» *δεν αποτελούν επιστημονικό πεδίο*.
 2. Το ζήτημα περιπλέκεται ακόμη περισσότερο με τον ενικό αριθμό **Φιλολογίας**. Αν δεν πρόκειται για τυπογραφικό λάθος, η μόνη δυνατή ερμηνεία είναι ότι το Τμήμα αυτό θα διδάσκει την επιστήμη της Φιλολογίας σε συνδυασμό με ξένες γλώσσες. Αυτό όμως είναι κάτι που δεν ανταποκρίνεται ούτε στον χαρακτήρα των υπάρχοντων Τμημάτων ούτε στον χαρακτήρα του (υπαρκτού) επιστημονικού κλάδου της Φιλολογίας:
- α) Τα υπάρχοντα Τμήματα δεν διδάσκουν απλώς ξένες γλώσσες. Η γνώση της σχετικής γλώσσας αποτελεί **προϋπόθεση** της εισαγωγής σε κάθε Τμήμα (μέσω της πανελλαδικής εξέτασης στο Ειδικό Μάθημα). Ο όρος «Γλώσσα» στην ονομασία των Τμημάτων αναφέρεται στην επιστημονική, τη **γλωσσολογική** δηλαδή, μελέτη της δομής και της χρήσης της γλώσσας, σε συνδυασμό με τη **Θεωρία Κατάκτησης και Διδασκαλίας** της Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας.
- β) Η Φιλολογία είναι πάντοτε συνδεδεμένη με συγκεκριμένη γλωσσική κοινότητα και τη λογοτεχνία της, γι' αυτό και συνοδεύεται σχεδόν πάντοτε από ένα επίθετο που τη συνδέει με το αντικείμενό της (όπως συμβαίνει με τις ονομασίες των υπάρχοντων Τμημάτων: με αλφαβητική σειρά Αγγλική/Γαλλική/Γερμανική/Ισπανική/Ιταλική). Το επίθετο αυτό μπορεί να παραλείπεται σε κάθε χώρα μόνο όταν πρόκειται για την εγχώρια γλώσσα και λογοτεχνία (στην περίπτωσή μας την Ελληνική, εξ ου και σε όλα τα ελληνικά πανεπιστήμια πλην του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης τα τμήματα αυτά ονομάζονται Τμήματα Φιλολογίας).

Υπάρχουν βεβαίως δύο κλάδοι που έχουν διαγλωσσική υπόσταση: η Θεωρία της Λογοτεχνίας και η Θεωρία της Γλώσσας/Γλωσσολογίας. Τα πέντε υπάρχοντα Τμήματα διδάσκουν τους δύο αυτούς κλάδους στη διαγλωσσική αλλά και (κυρίως) στη γλωσσικά προσδιορισμένη διάστασή τους. Μελετούν δηλαδή, και μάλιστα πολύ συστηματικά, τη γλώσσα και τη λογοτεχνία της συγκεκριμένης γλωσσικής κοινότητας. **Η μελέτη τόσο της γλώσσας όσο και της λογοτεχνίας συνδέεται με την ιστορία και τον πολιτισμό της γλωσσικής κοινότητας και με τα φιλοσοφικά και κοινωνικά ρεύματα της κάθε εποχής**, αντικείμενα τα οποία επίσης διδάσκονται στα υπάρχοντα Τμήματα.

(Στο σημείο αυτό επισημαίνουμε ότι ο χαρακτηρισμός της συγχώνευσης ως *απορρόφησης* των υπόλοιπων Τμημάτων από το Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας είναι παραπλανητικός, καθώς υπονοεί ότι οι άλλες Γλώσσες και Φιλολογίες μπορούν να ενταχθούν στην Αγγλική. Εκ πρώτης όψεως φαίνεται να αποτελεί απλώς κατάφωρα άνιση μεταχείριση και δημιουργεί έτσι εύλογες ανησυχίες για τις διαθέσεις της πολιτείας προς τις άλλες Γλώσσες και Φιλολογίες. Πολύ ουσιαστικότερο πρόβλημα, όμως, είναι το γεγονός ότι η απορρόφηση αυτή είναι *επιστημονικά αδύνατη*, δεδομένου ότι πρόκειται για διακριτά και επιστημονικώς ισοδύναμα επιστημονικά αντικείμενα).

Σημείο Β

1. Οι απόφοιτοι των πέντε υπάρχοντων Τμημάτων είναι ειδικευμένοι σε μία από τις πέντε Φιλολογίες και στις αντίστοιχες γλώσσες, με ειδική μάλιστα θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση στη διδασκαλία τους ως ξένων γλωσσών. Η κατάρτισή τους αυτή τους εξασφαλίζει επαγγελ-

ματικά δικαιώματα και συγκεκριμένους στόχους στην αγορά εργασίας. Τι θα συμβεί με τα δικαιώματα αυτά σε περίπτωση συγχώνευσης των Τμημάτων; Στο σχέδιο Αθηνά δεν υπάρχει καμία σχετική πρόβλεψη. Σημειώνεται ότι οι απόφοιτοι των πέντε Τμημάτων απορροφούνται με ικανοποιητικούς ρυθμούς από την αγορά εργασίας. Τι μέλλον όμως θα είχε ένας κάτοχος πτυχίου «Ξένων Γλωσσών και Φιλολογίας»; Η ειδίκευση που θα αναγραφόταν στο πτυχίο δεν θα επαρκούσε για να καλύψει τους αποφοίτους ως προς τα επαγγελματικά τους δικαιώματα, καθώς η κείμενη νομοθεσία συνδέει τα επαγγελματικά δικαιώματα με το Τμήμα από το οποίο αποφοιτά κανείς και όχι με την κατεύθυνση, η οποία δίνει απλώς μεγαλύτερη έμφαση σε μία από τις υποδιαιρέσεις του επιστημονικού κλάδου τον οποίο θεραπεύει το Τμήμα.

2. Η αναγραφή της ειδίκευσης οπωσδήποτε δεν θα ήταν επαρκής για την εξασφάλιση της δυνατότητας παρακολούθησης μεταπτυχιακών σπουδών σε άλλες χώρες – σπουδών οι οποίες αποτελούν ιδιαίτερα συχνή επιλογή των αποφοίτων, λόγω της δυνατότητας που τους παρέχουν της στενότερης και αμεσότερης επαφής με τον πολιτισμό του οποίου τη γλώσσα και τη λογοτεχνία μελετούν. Υπάρχει η σχετική εμπειρία του παλαιότερου Τμήματος Ξένων Πολιτισμών το οποίο, για όλους τους λόγους που έχουν αναφερθεί μέχρι στιγμής, μετεξελίχθηκε στα δύο ανεξάρτητα Τμήματα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας και Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας.

II. Παράδοση, διεθνής παρουσία και αριστεία

- Η Φιλοσοφική Σχολή είναι μία από τις τέσσερις πρώτες πανεπιστημιακές σχολές της Ελλάδας. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι σε κάθε απόφαση για οποιαδήποτε μεταβολή ή μεταρρύθμιση πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η παράδοση. Τα Πανεπιστήμια αποκτούν φήμη που βασίζεται τόσο στις τρέχουσες επιδόσεις όσο και στην ιστορία τους. Δεν είναι τυχαίο ότι τα καλύτερα και γνωστότερα πανεπιστήμια του κόσμου (Harvard, Princeton, MIT, Οξφόρδη, Cambridge, Σορβόνη, Humboldt, La Sapienza κλπ.) έχουν παράδοση μεγαλύτερη των 100 ετών (και ορισμένα των 800). Η Φιλοσοφική Σχολή του ΕΚΠΑ έχει αναπτυχθεί πολύ, ιδρύοντας Τμήματα κυρίως στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, αλλά και στις αρχές του 21^{ου}, προσέχοντας να διατηρεί τη φυσιογνωμία της ως σχολής ανθρωπιστικών επιστημών και κατάρτισης εκπαιδευτικών λειτουργών και φροντίζοντας τα νέα Τμήματα να έχουν διεθνώς αποδεκτή επιστημονική ταυτότητα. Η καθιέρωση του Τμήματος ως βασικής ακαδημαϊκής μονάδας με τον νόμο του 1982 βοήθησε στην καλύτερα θεμελιωμένη επιστημονικά ερευνητική και διδακτική δραστηριότητα των Τμημάτων και σε συνδυασμό με τις διαδικασίες κρίσης και εξέλιξης οδήγησε στην παραγωγή τεράστιου ερευνητικού έργου.
- Το έργο αυτό συνέβαλε στην τόνωση της διεθνούς παρουσίας της Σχολής, με δημοσιεύσεις σε συλλογικούς τόμους και περιοδικά και τη συμμετοχή σε διεθνή συνέδρια. Τα μέλη των υπό συζήτηση Τμημάτων έχουν συμβάλει σημαντικά στην πλευρά αυτή της δραστηριότητας της Σχολής, λόγω της αυτονόητης σχέσης τους με τη διεθνή κοινότητα. Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι, όπως έχουμε τονίσει πολλές φορές, η Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών διαθέτει ένα εγγενές πλεονέκτημα: βρίσκεται στην κοιτίδα του κλασικού πολιτισμού, πράγμα που της δίνει αυτόματα διεθνές κύρος. Η πρόσφατη δημιουργία του διεθνούς Δικτύου Ανθρωπιστικών Σπουδών (το οποίο ονομάστηκε *Athens Humanities Network* με πρωτοβουλία –και επιμονή– των εκπροσώπων των ξένων πανεπιστημίων) είναι μία από τις πολλές ενδείξεις αυτού του κύρους (σημειώνεται ότι υπάρχουν ήδη ή δημιουργούνται τώρα και άλλα δίκτυα με κέντρο τη Φιλοσοφική της Αθήνας, π.χ. ένα θεατρικών και ένα λατινοαμερικανικών σπουδών). Η

πολιτεία θα έπρεπε να εκμεταλλεύεται αυτό το κύρος της Σχολής και να αποφεύγει κάθε ενέργεια που θα μπορούσε να οδηγήσει στην αποδυνάμωσή της.

- Η διεθνής παρουσία ενισχύεται από την εξαιρετικά επιτυχή πορεία και αριστεία της συντριπτικής πλειονότητας εκείνων από τους αποφοίτους των υπό συζήτηση Τμημάτων που επιλέγουν να παρακολουθήσουν μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό.

III. Διεθνείς Σχέσεις

Η Φιλοσοφική Σχολή δεν είναι μόνο μέσο προβολής της Ελλάδας. Τόσο τα Τμήματα που περιλαμβάνουν (όχι βέβαια αποκλειστικά) κλασικές σπουδές, οι οποίες για τους λόγους που προαναφέρθηκαν είναι αυτονόητο ότι έχουν εξ ορισμού διεθνή ακτινοβολία (Φιλολογίας, Ιστορίας-Αρχαιολογίας, ΦΠΨ) όσο και τα υπόλοιπα Τμήματα έχουν αναπτύξει στενούς δεσμούς με Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα του εξωτερικού. Ειδικά τα υπό συζήτηση Τμήματα όμως (των «ξένων» φιλολογιών) αποτελούν σημαντικούς κρίκους της διασύνδεσης αυτής. Διατηρούν στενές σχέσεις με τις πρεσβείες των πολλών χωρών που συνδέονται με τους πολιτισμούς που μελετούν (πρόκειται για 10 χώρες της Ευρώπης καθώς και χώρες σε όλες τις ηπείρους και σε ορισμένες περιπτώσεις για ολόκληρες ηπείρους – βλ. τη Βόρεια και Νότια Αμερική, την Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία) καθώς και με τα υπάρχοντα μορφωτικά ινστιτούτα. Η συγχώνευση των Τμημάτων που θεραπεύουν τις Φιλολογίες τους είναι βέβαιο ότι θα έχει αρνητικό αντίκτυπο και πιθανότατα όχι μόνο στις εκπαιδευτικές/πολιτιστικές σχέσεις τους με την Ελλάδα, δεδομένου του ισχυρότατου ενδιαφέροντος που δείχνουν έμπρακτα τα κράτη αυτά για την πολιτισμική τους παρουσία σε άλλες χώρες. Η ελληνική πολιτεία δυστυχώς δεν πράττει το ίδιο, αφήνοντας ανεκμετάλλευτο το σοβαρότατο πλεονέκτημα των Ανθρωπιστικών Επιστημών, οι οποίες θεραπεύονται από τη Φιλοσοφική Σχολή στην ίδια την κοιτίδα των Ανθρωπιστικών Επιστημών.

Το επιχείρημα της συμβολής της Σχολής στις διεθνείς σχέσεις της χώρας είναι ιδιαίτερα ισχυρό στην περίπτωση των Τμημάτων Σλαβικών και Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών, η οποία θα συζητηθεί στην ενότητα VI.

IV. Πρακτικές δυσκολίες εφαρμογής

Τα πρακτικά προβλήματα που θα προκύψουν αν εφαρμοστεί αυτό το σχέδιο είναι ιδιαίτερα σοβαρά:

1. Θα δημιουργηθεί ένα υδροκέφαλο Τμήμα με 89 μέλη ΔΕΠ ποικίλων γνωστικών αντικειμένων (Φιλολογίας, Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Ιστορίας του Πολιτισμού κλπ.) και τουλάχιστον πέντε χιλιάδες φοιτητές, πράγμα που αποτελεί διοικητικό εφιάλτη.
(Σημειώνεται ότι ακόμη και το μικρότερο από αυτά τα Τμήματα έχει 8 μέλη ΔΕΠ, πράγμα που σημαίνει ότι δεν υφίσταται το κριτήριο της «κάλυψης του αριθμού των αναγκαίων μελών ΔΕΠ»).
2. Δεν είναι καθόλου προφανές πώς θα γίνεται η επιλογή των υποψηφίων. Θα επιλέγουν τη γλώσσα στην οποία θα εξεταστούν; Στην περίπτωση αυτή πώς θα διασφαλίζεται η κατανομή ανά φιλολογία; Πώς θα εξασφαλίζεται ακόμη και η εισαγωγή φοιτητών για όλες τις Γλώσσες και Φιλολογίες; Δεν μπορεί να αποκλειστεί η πιθανότητα να υπάρξουν έτη στα οποία θα εισαχθούν γνώστες μόνο μιας ή δύο γλωσσών.

Αν πάλι αποφασιστεί η εισαγωγή φοιτητών χωρίς εξέταση της γλώσσας είναι προφανές ότι το επίπεδο σπουδών, το οποίο διατηρείται σε υψηλά επίπεδα, θα καταποντισθεί, καθώς θα πρέπει να αφιερώνεται μεγάλο μέρος της διδασκαλίας στην εκμάθηση της γλώσσας.

3. Σε οποιαδήποτε περίπτωση θα καταστεί απαραίτητο να δημιουργηθούν νέα προγράμματα σπουδών, αντικαθιστώντας τα πρόσφατα ανανεωμένα και εκσυγχρονισμένα προγράμματα που εφαρμόζουν τα υπάρχοντα Τμήματα. Όλα αυτά μάλιστα θα πρέπει να γίνουν μέσα στο τρέχον ακαδημαϊκό έτος, αφού προβλέπεται οι αλλαγές να γίνουν πριν από την κατάθεση των μηχανογραφικών δελτίων! Η ασφυκτική αυτή προθεσμία θα ήταν απαράδεκτη ακόμη και αν όλα ήταν σχεδιασμένα και ξεκάθαρα, πόσο μάλλον στην περίπτωση αυτή, στην οποία απουσιάζει κάθε προγραμματισμός.

V. Δημοσιονομικό όφελος

Το Συμβούλιο της Κοσμητείας αντιλαμβάνεται ότι τα οικονομικά κριτήρια έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα σε εποχή οικονομικής κρίσης, αλλά δεν μπορεί να αντιληφθεί ποια θα είναι η οικονομία που θα προκύψει, αφού δεν θα αλλάξει τίποτε ούτε χωροταξικά (τα πέντε Τμήματα στεγάζονται στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής στην Πανεπιστημιούπολη και τα δύο άλλα πρόκειται να μεταφερθούν σ' αυτήν εντός του ακαδημαϊκού έτους) ούτε ως προς το προσωπικό, ακαδημαϊκό ή διοικητικό.

Τα έξοδα συντήρησης των εργαστηρίων, πολύ χαμηλά σε σχέση με άλλα, καθώς χρησιμοποιούν μόνο υπολογιστές και τα σχετικά αναλώσιμα, θα παραμείνουν επίσης στα ίδια επίπεδα.

VI. Η προτεινόμενη συγχώνευση δύο υαρχόντων Τμημάτων σε ένα Τμήμα «Σλαβικών, Τουρκικών και Ασιατικών Σπουδών»

Η συγχώνευση του Τμήματος Σλαβικών Σπουδών (στο εξής: ΤΣΣ) και του Τμήματος Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών (στο εξής: ΤΤΣΑΣ) σε «Τμήμα Σλαβικών, Τουρκικών και Ασιατικών Σπουδών» παρουσιάζει όλα σχεδόν τα προβλήματα που αναφέρθηκαν σε σχέση με τα πέντε άλλα Τμήματα, αλλά διαφοροποιείται σε ορισμένα σημεία, τα οποία εκτίθενται στη συνέχεια.

Η συγχώνευση των δύο Τμημάτων είναι τελείως αδύνατον να υποστηριχθεί βάσει επιστημονικών κριτηρίων:

Οι πολιτισμοί και οι λογοτεχνίες τις οποίες μελετούν έχουν ελάχιστη σχέση μεταξύ τους και μόνο σε όσες περιπτώσεις υπάρχει γεωγραφική γειτνίαση και συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες. Οι γλώσσες δεν έχουν καμία απολύτως συγγένεια: οι Σλαβικές γλώσσες συναποτελούν μία υπο-οικογένεια της Ινδοευρωπαϊκής, η Τουρκική ανήκει στην Ουραλοαλταϊκή οικογένεια, η Αραβική στην Σημιτοχαμιτική και οι υπόλοιπες γλώσσες, οι οποίες δεν έχουν συμπεριληφθεί ακόμη στο Τμήμα, αλλά προβλέπεται να ενταχθούν στο μέλλον, σε ποικίλες οικογένειες γλωσσών.

Υπάρχει όμως μία επιπλέον, πολύ σημαντική, διαφορά μεταξύ τους: το ΤΣΣ λειτουργεί επί της ουσίας ως Τμήμα Σλαβικής Γλώσσας και Φιλολογίας, με έμφαση προς το παρόν στις Ανατολικές Σλαβικές φιλολογίες και ιδιαίτερα τη Ρωσική, ενώ έχει αρχίσει να αναπτύσσεται και προς την κατεύθυνση των Νότιων Γλωσσών και Φιλολογιών, ξεκινώντας από τη Βουλγαρική. Το ΤΤΣΑΣ περιλαμβάνει μεν την

Τουρκική κυρίως και κατά δεύτερο λόγο την Αραβική Γλώσσα και Φιλολογία, διαθέτει όμως και έναν ισχυρό πυρήνα έρευνας και διδασκαλίας στον χώρο της Γεωπολιτικής και των Διεθνών Σχέσεων. Αυτή η διάσταση απουσιάζει εντελώς από το ΤΣΣ, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει παρά ελάχιστη σχέση των αντικειμένων των δύο Τμημάτων και καμία ουσιαστική επικάλυψη, ούτε στην έρευνα ούτε στη διδασκαλία. Η συγχώνευσή τους θα προκαλούσε ιδιαίτερα οξυμένα προβλήματα.

Η ασυμβατότητα των αντικειμένων θα είχε σοβαρό αντίκτυπο στην επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων. Ένα πτυχίο που θα κάλυπτε τις «Σλαβικές, Τουρκικές και Ασιατικές Σπουδές» θα έδινε λίγες ελπίδες εξεύρεσης εργασίας συνδεδεμένης με το αντικείμενό του και πολύ λιγότερες ελπίδες ένταξης σε προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών στον διεθνή χώρο.

Ο αριθμός και των φοιτητών και των μελών ΔΕΠ είναι σχετικά μικρός, οπότε δίνεται η εντύπωση εκ πρώτης όψεως ότι πληρούν το πρώτο από τα κριτήρια της συγχώνευσης. Το κριτήριο όμως αυτό ικανοποιείται μόνο αν υπάρχει επιστημονική επικάλυψη, η οποία στην περίπτωση αυτή απουσιάζει.

Τα δύο Τμήματα είναι τα νεότερα της Φιλοσοφικής Σχολής, επομένως δεν μπορεί να επικαλεστεί κανείς την παράδοση για να υποστηρίξει τη διατήρηση της αυτονομίας τους. Παρά την πρόσφατη δημιουργία τους, όμως, έχουν ήδη αποκτήσει ορατή φυσιογνωμία και διεθνή παρουσία. Το γεγονός ότι ιδρύθηκαν σε μία εποχή κατά την οποία το Πανεπιστήμιο Αθηνών, ως το παλαιότερο ΑΕΙ της χώρας, λόγω δεδηλωμένης πολιτικής βούλησης της πολιτείας, δεν μπορούσε να πάρει έγκριση ούτε για μία νέα θέση, καταδεικνύει τη σημασία που τους απέδωσε η ίδια η πολιτεία. Η πολιτική σημασία της ύπαρξης όλων των «ξενόγλωσσων» Τμημάτων έχει τονιστεί ήδη. Στην περίπτωση των ΤΤΣΣΑΣ και ΤΣΣ η σημασία αυτή πολλαπλασιάζεται, καθώς πρόκειται για τη γλώσσα, τη λογοτεχνία, την ιστορία και τον πολιτισμό γειτονικών χωρών, με τις οποίες η Ελλάδα έχει ευαίσθητες πολιτικές σχέσεις. Πρέπει να σημειωθεί μάλιστα ότι, ενώ όλες αυτές οι χώρες διαθέτουν Τμήματα όχι μόνο της αυτονόητης για όλα τα πανεπιστήμια Κλασικής, αλλά και της Νέας Ελληνικής Φιλολογίας, και μάλιστα περισσότερα του ενός, στην Ελλάδα τα ΤΤΣΣΑΣ και ΤΣΣ του ΕΚΠΑ είναι τα μόνα Πανεπιστημιακά Τμήματα με αυτά τα αντικείμενα. Η ίδρυσή τους χαιρετίστηκε με έμφαση από τις πρεσβείες και προκάλεσε εμφανέστατη σύσφιξη των σχέσεων σε ακαδημαϊκό επίπεδο. Η συγχώνευση των δύο Τμημάτων θα αναιρέσει όλα τα ευνοϊκά αυτά αποτελέσματα.

Όπως και στην περίπτωση της συγχώνευσης των πέντε Τμημάτων, η συγχώνευση των δύο δεν πρόκειται να φέρει κανένα δημοσιονομικό όφελος, ούτε σε επίπεδο προσωπικού, εφόσον ήδη είναι διοικητικά υποστελεχωμένα, ούτε σε επίπεδο χωροταξικό, αφού πρόκειται ούτως ή άλλως να μεταφερθούν εντός του έτους στο κτήριο της Φιλοσοφικής στην Πανεπιστημιούπολη.

VII. Συμπέρασμα

Η ανάλυση που προηγήθηκε οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η εφαρμογή των συγκεκριμένων προτάσεων του Σχεδίου Αθηνά για τη Φιλοσοφική Σχολή του ΕΚΠΑ θα δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα, για την αντιμετώπιση των οποίων δεν υπάρχει πρόβλεψη, και επιπλέον καταδεικνύει ότι όχι απλώς δεν θα υπηρετούσε κανέναν από τους στόχους του, αλλά θα απομάκρυνε τη Σχολή από αυτούς, επιφέροντας αποτελέσματα αντίθετα από τα προσδοκώμενα:

- ως προς τους διδάσκοντες επιδεινώνει τις συνθήκες διδασκαλίας και έρευνας και μειώνει τις δυνατότητες επιστημονικής καταξίωσης
- ως προς τη Νέα Γενιά μειώνει την πιθανότητα καταξίωσης υποβαθμίζοντας επί της ουσίας την ποιότητα των παρεχόμενων σπουδών και επομένως την αξία του πτυχίου τους
- ως προς την Ελλάδα, αντί να δημιουργεί νέες εστίες αριστείας και ανάπτυξης, συρρικνώνει τις ήδη υπάρχουσες, ακυρώνοντας συγχρόνως τη συμβολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας στην ανάπτυξη εθνικής σημασίας διεθνών σχέσεων.

Για όλους αυτούς τους λόγους η Φιλοσοφική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ζητεί emphaticά να μην πραγματοποιηθεί καμία από τις δύο προτεινόμενες συγχωνεύσεις.